



1772

Upassende

En kvinde i herretøj

Svingelport ligger mørk og øde hen, da **slotsternen**¹ Henriette Sørensdatte stille glider af hesten og binder den til et træ. Hun kigger sig over skulderen og knuger fingrene om håndtaget på den lille velslebne kniv, der ligger godt gemt blandt hendes skørter.

Hjertet banker, da hun forsigtigt og med tilbageholdt åndedræt sniger sig hen over byens **rettersted**² i den stille morgenluft. En flok sorte krager løfter sig med gennemborende skrig fra et af de store hjul, der rejser sig ildevarslende mod den mørkegrå vinterhimmel. Hun kan skimte en fod og det nederste af en blodig læg mellem **egerne**³ på de runde trækonstruktioner. Øverst oppe aner hun et afskåret hoved med mørke øjenhuler. Henriette kniber øjnene tæt i, forsøger at få styr på angsten.

Det er et Fandens sted. Svingelport ligefrem emmer af ulykke, og Henriette vender ansigtet mod havet, kigger til venstre og ser Kronborgs



mørke kontur hæve sig mod himlen. Der er noget ildevarslende over morgengryet, og en underlig forudanelse får hende til at gyse og ryste på hovedet et par gange. Ingen grund til overtro. Det er den 17. januar 1772 – blot en dag som alle andre, og Henriette skal være på arbejde snart.

Hun er nødt til at skaffe den finger – og det skal gå stærkt. Resolut går den kappeklædte terne hen mod en af de livløse kroppe, der svajer blidt og knirkende for enden af flere sirligt ophængte reb.

Liget er nærmest blålilla og bevæger sig stift og ildelugtende, da hun griber fat i dets hånd, trækker kniven frem og lader det skarpe blad skære ind i tommelfingerens kød og knogler.

Slotsterne¹

En tjenestepige, der arbejder på slottet

Rettersted²

Det sted i byen, hvor man henrettede folk i gamle dage.

Eger³

De tynde stænger, der går på tværs af et hjul i et nærmest stjerneformet mønster.

Magda ser forfærdet ud ved synet af dronningens bagdel i de tætte ridebukser ...

Det er Oluf Rebslagers finger. Henriette kender ham godt, for hun har set ham ude på Kronborgs fæstning sammen med de andre fanger. Hørt hans kæder rasle, når han gik forbi ude på broen, set hans brændemærke i panden og bemærket hans raspende stemme, når han talte med de andre »**Kanariefugle**¹. Oluf havde slået et andet menneske ihjel. Han havde været en af de »**uærlige fanger**², og derfor gik han klædt i gult og gråt. En underlig munter kontrast til et slidsomt liv på Kronborgs fæstning og en dødsdom hængende over hovedet.

Efter endnu nogle minutters møjsommelig filem lykkes det Henriette at få fingeren af. Solen er nu på vej op af Øresund, og hun aner Sveriges kystlinjeovre på en anden side. Med en hurtig

bevægelse vinkler hun et stykke klæde om den døde mands tommelfinger og løber hen mod hesten. Hun springer op, sporer den og rider vildt af sted langs vandet, tilbage mod slottet. Hvis hun ikke er der inden klokken seks, vil de undre sig.

Henriette smiler, da vinden griber hendes hår og får tårene til at løbe ned ad hendes kinder. Daniel er hendes nu. Alle ved, at en hængt mands tommelfinger gør underværker for kærligheden, hvis den koges med i øllet.



”Henriette, Henriette! Har du hørt det? Dronningen er kommet. De har netop kørt hende ind på slottet. **Struensee**^{*} er arresteret, og kongen har ladet hende fængsle! Åh, Henriette. Kom! Kom nu med!”

Den lille buttede stuepige står **stakåndet**³ og rødkindet i døren ind til køkkenet, hvor Henriette sidder og pudser sølvøjet.

Kanariefugle¹

De værste straffefanger (slaver) på Kronborg. De knap så slemme blev kaldt for 'hosebåndsriddere'

Uærlige fanger²

De, der havde begået mord eller lignende slemme forbrydelser.

Stakåndet³

Gisper efter vejret, fordi man har løbet stærkt.

^{*} Se 'Personer du bør kende' bagerst i bogen.

”Er Dronning **Caroline Mathilde*** hér?
På Kronborg! I von Hauchs gemakker?”

Henriette gør store øjne og rejser sig så hurtigt
fra bordet, at stolen falder.

”Hvor er Sophie? Det skal hun høre! Er hun
oppe i stuerne?” spørger hun og løfter op i
skørterne, så hun kan komme hurtigere ned
i den anden ende af køkkenet - dér, hvor den
runde stentrappe fører op til slottets førstesal.

Stuepigen Magda nikker, og de to piger fniser
højlydt og spændt, da de løber zigzag mellem
køkkenregionernes spisekamre og vinkældre
– ind gennem rummet, hvor hønseplukkerne
holder til – ud og ind mellem de mange kok-
ke, bagere, **lakajer**¹ og arbejdskarle.

»Hør hov! Hvorfor har I to sådan en fart på? Se
nu, hvor I træder!« lyder det bjæffende fra den
altid sure **kælderskriver**².

De smiler undskyldende, men giver sig ikke
tid til at svare. Dronningen er kommet. Hun er
blevet fængslet på Kronborg! De tager trappens
høje trin i lange **fjed**³. Hopper ivrigt fra det ene
til det andet – op fra dybet, op mod slottets
smukke lejligheder, farvestrålende tapeter og
veludstyrede balsale.

»Sophie. Sophie. Har du hørt det?«

De to piger stopper op, falder nærmest over hin-
anden. Den ældre pige sender dem et vredt blik.

»Shhhh,« hvæser hun under et kort åndedrag.
Sophie står foran **slotskommandanten**⁴, nejer
let og nikker, da han rækker hende et forsegle
brev.

»Det skal jeg nok, hr. kommandant. Jeg gi-
ver besked,« siger hun med anderledes blød
stemme, før hun vender om på hælen og
forlader rummet med et sigende blik til sine
veninder.

Lakajer¹

Tjenestefolk ved hoffet.

Kælderskriver²

Personen, der førte
regnskab med vinen i de
kongelige vinkældre.

Fjed³

Lette, hoppende skridt.

Slotskommandanten⁴

Den øverstbefalende
officer på Kronborg
Slot.

Kommandanten vender sig mod en ung soldat, der står bag ham.

»Jeg har bedt Sophie om at få fat i nogle arbejdsmænd, så vi kan få indrettet os bedre, men indtil håndværkerne er færdige med tårnværelset i nordøst, bliver dronningen boende her, og jeg vil gerne bede dig om at stå vagt,« lyder kommandantens myndige røst til en uniformsklædt soldat, der straks indtager sin nye position foran døren.

Da slotskommandanten har forladt rummet, løber Henriette og Magda hen til soldaten.

»Daniel. Daniel ... Lad os kigge ind. Bare et kort øjeblik. Så giver jeg et krus øl senere. Fra kommandantens egen kælder,« siger Henriette med et lille smil og sænket blik.

Soldaten flytter sig en anelse og lader de to piger lette på døren.

»Kan du se hende? Er hun der?,« siger Magda og gisper så hørbart, da den unge dronning træder ind i rummet med den lille prinsesse [Louise Augusta](#) * på armen.

»Hvorfor har hun mandstøj på? Og hun bærer selv på sit barn! Ej, det kan man da ikke!?"

Magda ser forfærdet ud ved synet af dronningens bagdel i de tætte ridebukser, den kortsiddende figursyede jakke og det parykløse hoved.

»Ja, jeg har hørt, at hun tit går i herretøj. [Hofpræst Cramer](#) * har holdt en hel prædiken om det. Om de skandaløse tilstande ved hoffet. Var hun så endda velskabt, så kunne man måske forstå det, men hun er da lidt for godt i stand til den slags, er hun ikke?,« siger Henriette og tilføjer:

»De siger også, at hun rider overskrævs på hestene. Uanstændigt – er det ikke?!" siger hun med en stille hvisken og et sideblik til sin udkårne.



* Se '[Personer du bør kende](#)' bagerst i bogen.

Daniel ryster på hovedet og sukker højlydt af de to piger.

"Så, pas nu på! I må snart lukke døren. Jeg vil ikke have ballade", siger han og ranker ryggen.

"Ej, nu græder hun!," lyder Magdas stemme med slet skjult vrede.

"Hvad græder hun for?! Det er da Hans Majestet, der burde græde. Sådant som de to har behandlet ham. Godt, at han er blevet befriet for hende og Struensee. De siger, at de forgav ham, at det er deres skyld, at han har tabt sig så frygteligt og laver de mærkeligste ting."

Magda vender sig mod Henriette med **harmdirrende**¹ stemme.

"Kan du huske, da Kongen smed møbler, bøger og endda penge ud i voldgraven fra **Hirschholm Slot**²? Smadrede vinduerne og alt muligt. Så du, da han skreg og rev sig i håret foran alle gæsterne?"

De siger, at det var Struensees gift, der gjorde ham tosset."

Magda kigger op på Henriette med store øjne og en vred rynke mellem brynene.

"Sophie siger, at hun har hørt kongen sige, at han ville tage sit eget liv. At han ville drukne sig, hoppe i voldgraven og knuse sit hoved mod muren. Jeg kan godt forstå, at de fester inde i København i dag. Godt, at vores konge endelig er fri. Fri for forrædere og **fruentimmere**³, der glemmer alt om deres plads!."



"Skal du op til Dronningen med det der?!"

Henriette kigger på Magda, der er ved at klargøre en bakke med te og nybagte boller.

"Mmm ... ja. **Defensor**⁴ **Uldall**^{*} har meldt sin ankomst. Struensee har vist tilstået," siger stuepigen og kigger sigende på sin veninde.

Harmdirrende¹

Optændt af harme (vrede) så man helt dirrer (ryster) af det.

Hirschholm Slot²

Også kaldet 'Nordens Versailles', fordi det var så smukt. Lå i Hørsholm, men blev revet ned af Caroline Mathildes søn: Frederik VI.

Fruentimmere³

Kvinder. Ofte udtalt med en nedladende tone.

Defensor⁴

En forsvarsadvokat

"Hjul og stejle siger de. Både ham og Brandt*. Det bliver en stor dag, når de skal møde deres bøddel. Der går rygter om, at hele København vil møde op," siger hun og sukker længselsfuldt.

Der er desværre alt for langt til København. Ingen mulighed for, at hun og Henriette selv kan tilbagelægge den lange tur til hovedstaden.

"Lad mig gå op med den til hende," siger Henriette, tager bakken fra Magda og tilføjer: "Så får du lov til at være med, når jeg mødes med Daniel og Jens senere. Så kan vi spise sammen alle fire," siger hun og vrikker med sin tommelfinger foran Magdas ansigt.

"Du ved jo godt, hvad du skal gøre, ikke? Det virkede for mig," smiler hun og forlader rummet.



Få minutter senere banker hun på ind til tårnværelset.

"Te, Deres Majestæt," siger hun og træder ind foran den buldrende kamin, der trods sine

De så med, da det tog hele tre forsøg at få Struensees hoved skilt fra kroppen, og Henriette havde hørt, at der havde sænket sig en sær tavshed over Øster Fælled, da skarpretteren igen og igen lod sin økse falde.



**Hjul fra udtrykket
'Hjul og stejle'**

– også kaldet for et Katherinehjul efter Sankt Katherine af Alexandria, der skulle have splintret hjulet på guddommelig vis under sin henrettelse.

mange knuder og tætte flammer ikke formår at varme rummet ordentligt op. Henriette skutter sig. Der er gået tre måneder siden dronningens ankomst, og det lille ottekantede tårnværelse er blevet istandsat til lejligheden.

Der ligger bøger og sytøj på den grønne sofa med dronningens **monogram**¹ syet sirligt ind i ryggen. Hun har arbejdet på den i ugevis. Der er ikke meget andet at tage sig til, da hun hverken må skrive eller modtage breve.

”Nej, hvor dejligt! Det er sødt af dig, min ven. Er defensoren ankommet?”

Henriette ryster på hovedet og smiler til den lille prinsesse Augusta, der sidder i favnen på kommandantens 14-årige datter. .

Slotskommandanten er ikke glad for al den tid hans datter tilbringer med dronningen, men han siger ikke noget. Han har jo trods alt haft en rolle at spille i dronningens skæbne, og der er ikke nogen grund til at tiltrække sig unødigt opmærksomhed.

Dronning Caroline Mathilde smiler til Henriette og sætter sig i sofaen.

”Madam Schönberg kommer snart for at amme hende. Er De ny her? Jeg synes, det er en anden, der plejer at komme med teen til mig,” siger hun og lægger en lille **portrætmedaljon**² ind under sofaens puder.

Henriette har hørt, at den indeholder et billede af Struensee, og hun holder vejret, da majestæten pludselig kigger indgående på hende.

”Elsker I nogen, mit kære barn? **Thi**³, gør man det, så må man følge den person. I alt og til alle tider. Om det så er til stejle og hjul. Ja, om end helt til Helvede ... ” siger Dronningen og sukker.

”I må være lykkelige over at kunne gifte **Jer**⁴ med hvem, I vil. Når jeg bliver enke en dag, så vil jeg gifte mig med en privat person – én, som jeg holder af. Også selvom det kræver, at jeg forlader land og rige. Der er ikke nogen uret i at være sin mand utro, når man er blevet

Monogram¹

De kongeliges signatur i form af smukt svungne forbogstaver og tal.

Portrætmedaljon²

Et halssmykke med et portræt som vedhæng

Thi³

En gammeldags måde at sige 'derfor' eller 'fordi'.

Jer⁴

En meget høflig - og lidt gammeldags - måde at sige 'dig'.

tvunget til at gifte sig med ham, ved De. Slet ingen uret. Det vil han også sige.”

Henriette nejer og nikker. Hun har hørt, at der nu er blevet afhørt hele 23 vidner i sagen mod Dronningen og Struensee. Hørt, at hendes kammerpiger strøede pudder på gangene for at se efter Struensees fodspor ind til soveværelset. At de kom voks i nøglehullet og papirstrimler i dørsprækken for at bevise at hun havde været sammen med en anden.



Det er den 1. juni, og Henriette sidder igen i køkkenet og pudser sølvtøj. Hun er pludselig kommet i tvivl om det hele. Dronning Caroline Mathilde er kun 21 år gammel. Sød og tilgængelig. På en eller anden måde virker hun så ... ligetil.



Henriette lægger hovedet lidt på skrå. Tjekker sølvet for pletter op mod lyset. Kan det virkelig tænkes, at hun har stået bag alt dette? At hun er så ond, som de siger?

Dronningens elsker, Johan Friedrich Struensee, var blevet henrettet den 28. april, og halvdelen af Københavns indbyggere skulle efter sigende være dukket op for at overvære det. De så med, da det tog hele tre forsøg at få Struensees hoved skilt fra kroppen, og Henriette havde hørt, at der havde sænket sig en sær tavshed over **Øster Fælled**¹, da skarpretteren igen og igen lod sin økse falde.

Øksen skulle efter sigende have fået et permanent mærke efter fejlslagene, og nu hang Struensee og Brandts rester altså på **Vester Fælled**². Snart ville kun deres afpillede knogler være tilbage.

Henriette tænker tilbage på dagen ved Svingelport. Dagen, hvor hun skaffede sig en hængt mands tommelfinger. Dagen, hvor hun havde haft en følelse af, at der var et eller andet galt.

Øster Fælled¹

En park i den østlige del af København, Fælledparken

Vester Fælled²

Et engområde i det vestlige København

I de seneste par måneder er hun kommet tættere på Dronningen, og hun begynder at ane, hvorfor hun havde den der mærkelige fornemmelse i maven. Det virker alt sammen så ... så forkert. Dronningen er slet ikke så forfærdelig, som hun troede – og selv om Struensee er kommet med **uhyrlige**¹ beskyldninger mod hende, elsker Dronningen ham stadig.

Henriette er glad for, at den engelske konge har sendt bud efter sin søster. At det er ham, der fragter hende til **eksilet**² i den tyske by Celle. En pludselig indskydelse får den unge terne til at rejse sig og gå op ad trappen mod tårnværelset. Hun træder ind ad den åbne dør, går gennem det forladte lokale og hen til de **blyndfattede ruder**³.

Foran hende strækker det blå hav sig ud mod horisonten. Solen bager ned over Øresund og de engelske skibe, der ligger fortøjede ud for Kronborg. Henriette åbner vinduet og lader den blide sommerbrise lege med sit hår og børnetegningen, der ligger i vindueskarmen.

Fiktion, baseret på virkelige hændelser fra 1700-tallets Kronborg Slot

Caroline Mathilde tilbragte godt fem måneder i sit ensomme fængsel på Kronborg Slot, hendes lille datter blev taget fra hende ved afrejsen, og hun så aldrig hverken hende eller sin søn – den senere kong Frederik VI – igen. Beskeden, som vi her lader hende ridse ind i Kronborg, ridsede hun i virkeligheden ind i et vindue på Frederiksborg Slot flere år, før hun blev fængslet og sendt i eksil. Den unge dronning døde af skarlagensfeber i den tyske by Celle få år efter sin afrejse fra Danmark. Hun blev kun 23 år.

Få minutter senere gør kommandanten honnør, det engelske kongeflag går til tops, og 27 kanonslag fylder luften.

Da hun ikke længere kan se skibet ud for Kronborgs kyst, lukker hun vinduet – og bemærker så en lille tekst indridset i det skråbelige glas.

“Keep me innocent – make others great,⁴”
står der.

En besked til eftertiden – efterladt af en ensom dronnings diamantring.

Uhyrlig¹

Skandaløs, frygtelig

Eksil²

Når man er i 'eksil' er man vist bort fra sit land eller lever langt væk hjemmefra uden at måtte komme hjem.

Blyndfattede ruder³

Små skrøbelige ruder sat med blykanter. Et gammelt glasmester-speciale.

Keep me innocent - make others great⁴

Hold mig uskyldig - gør andre kendte